

COMPREENSIÓ ESCRITA

CONTINGUTS

- ✓ El text periodístic
- ✓ La correspondència
- ✓ L'article d'opinió
- ✓ L'assaig
- ✓ El text instructiu
- ✓ La ressenya
- ✓ El contracte i el conveni
- ✓ El text irònic
- ✓ El text publicitari
- ✓ Els texts literaris
- ✓ El treball acadèmic
- ✓ El text humorístic

EL TEXT PERIODÍSTIC

La notícia

La *notícia* és un text explicatiu que informa sobre els esdeveniments de l'actualitat. El contingut de la notícia, generalment, respon a les sis preguntes bàsiques del periodisme: *qui* (el protagonista), *què* (el fet), *on* (el lloc), *quan* (el temps), *com* (les circumstàncies) i *per què* (la causa). El to de la notícia ha de ser objectiu; no s'hi han de reflectir opinions ni judicis de valor del narrador. L'objectiu d'aquest tipus de text és informar i, per tant, presenta una estructura fixa:

- **El titular.** Sol incloure un subtítol i pot incloure un avantítol, els quals complementen la informació del titular. Sempre encapçala la notícia, amb lletres grans, i n'expressa breument el contingut essencial. Pot tenir diverses estructures gramaticals: una oració completa, una oració amb el verb en participi o elidit... Els titulars no duen punt final. Tampoc no en duen ni l'avantítol ni el subtítol.
- **L'entradeta.** És la part introductòria de la notícia; conté els elements més importants i ocupa el primer paràgraf.
- **El cos.** Desenvolupa la informació de manera clara, concisa i ordenada. La notícia se sol escriure en tercera persona i en un registre formal, amb paràgrafs breus i concisos. L'ordre d'exposició sol ser el següent: les dades de més interès van en el primer paràgraf; en el següent s'afegeixen els detalls i, progressivament, s'introdueixen altres dades menys importants o de menys interès. A més, el text pot anar acompanyat d'una o més il·lustracions (fotografies, gràfics...) amb un peu de foto.

La notícia s'escriu amb un lèxic clar, que no ofereix dificultats de comprensió; si s'empren tecnicismes, estrangerismes o sigles, se n'explica el significat. Pel que fa a la sintaxi, predominen les oracions amb veu activa, construïdes segons l'ordre convencional: subjecte, verb i complements.

El reportatge

El *reportatge* és un text informatiu que consisteix a relatar fets d'interès general, sovint amb l'ajut de fotografies, il·lustracions o filmacions. És més extens i exhaustiu que la notícia i els fets de què tracta poden no ser d'actualitat. En general, serveix per ampliar informació i inclou elements com ara detalls de xifres i dades o testimonis dels protagonistes. Sol utilitzar un nombre més ampli i divers de fonts d'informació i té una estructura més lliure que la notícia. La distribució de la informació en el reportatge depèn del tema que s'hi tracta, de la durada i del format en què es produeix, i s'hi permeten les observacions personals i directes del periodista.

Exemple

Com es va construir la torre Eiffel

Una apassionant història d'ambició, polèmica, amenaces i joc brut

Per Lurdes Rego, amb l'assessorament d'Andreu Mayayo

Els intel·lectuals consideraven que el projecte de Gustave Eiffel era d'una lletjor insuportable

El 28 de gener de 1887 es va posar la primera pedra de la torre Eiffel. París necessitava una obra emblemàtica per reforçar la seva *grandeur*. Ara bé, els intel·lectuals consideraven que el projecte de Gustave Eiffel era d'una lletjor insuportable i els treballadors que haurien d'erigir-la es declararen en vaga. Malgrat els entrebancs, es va poder inaugurar amb èxit el 1889.

L'edifici més alt

Avui, parlar d'alçàries d'edificacions és un anar i venir de xifres, un no parar de reptes per tenir el cel més a la mà. Però hi va haver un temps en què només una dama ostentava aquest privilegi. Amb els seus tres-cents metres inicials, la torre Eiffel va ser reina i senyora des del 1889 fins al 1930, quan es va erigir l'edifici Chrysler a Nova York, el qual la sobrepassava en divuit metres. No ha estat, però, només per l'alçària que aquesta torre ha passat a la història. La seva bellesa —menystinguda al principi— i l'apassionant construcció la fan, encara ara, especial, i la situen, si més no virtualment, per damunt de les altres grans edificacions del món.

Tot va començar els dies convulsos en què França lluitava per sortir de la crisi econòmica (caiguda dels preus agraris, fil·loxera...) i política, amb pugnes interiors i l'amenaça exterior de la Triple Aliança dels imperis austríac, alemany i rus, als quals es va unir el regne d'Itàlia. Una exposició universal, la del 1878, pensada i convocada amb massa presses, va fer que deixés un mal gust de boca. Calia proposar un altre esdeveniment d'aquesta magnitud, però més ambiciós. Un aparador per demostrar al món que França era molt més que un país entestat a fer de la república el seu *modus* de dirigir-se. El centenari de la Revolució Francesa va ser l'excusa perfecta per fixar l'any d'una nova exposició universal: el 1889.

Gustave Eiffel

Mentre la paperassa i les idees es feien amos dels passadissos i departaments governamentals, als despatxos dels arquitectes més prestigiosos de París, les idees s'atropellaven. Tothom volia aportar idees espectaculars perquè despertessin l'interès dels organitzadors de l'exposició. De fet, els artífexs de l'esdeveniment havien dit que volien alguna cosa així com una torre. En assabentar-se'n, Gustave Eiffel va encomanar als seus

enginyers Maurice Koechlin i Émile Nouguier un projecte a to amb l'esdeveniment. I ells van proposar de construir un pilar de pont, amb una gran base i de tres-cents metres d'alçària. A Eiffel no li va agradar gens la idea. Va considerar que un pilar de pont gegantí no podia ser atractiu. Però encaboriat com devia estar en altres coses, va deixar que els seus deixebles anessin fent. Poc després, l'arquitecte va canviar de parer, i el 18 de setembre del 1884 registrava una patent d'invenció a nom dels dos enginyers i d'ell mateix.

Una columna de 100 metres

Un dels motius pels quals sembla que s'avingué a la idea fou perquè s'assabentà que Jules Bourdais, amb qui Eiffel havia estudiat, presentava també un projecte: una columna inicialment de cent metres, a la qual, a darrera hora, hi va afegir dos-cents metres més. Molts pensaven que Bourdais guanyaria. La seva relació amb l'aleshores ministre d'Obres Públiques, Charles Freycinet, feia preveure que tot estava dat i beneït. Però el dia en què es van presentar les bases concretes per entrar a concurs, més d'un es degué quedar atònit: «Els participants hauran d'estudiar la possibilitat d'elevat al Champ-de-Mars una torre de ferro amb base quadrada, de cent vint-i-cinc metres de costat a la base i tres-cents metres d'alçària.» Era clar, doncs, per qui havia apostat la comissió de l'Exposició Universal.

Malestar per la construcció de la torre

El malestar que va desfermar aquesta decisió va quedar curt al costat del que va suscitar la notícia de la construcció de la torre. «Escriptors, pintors, escultors, arquitectes, amants apassionats de la bellesa de París, fins ara intacta, protestem amb totes les nostres forces, amb tota la nostra indignació, en nom de l'ignorat gust francès, en nom de l'art i de l'amenaçada història de França, contra l'erecció, en ple cor de la nostra capital, de la inútil i monstruosa torre Eiffel. [...] S'associarà per més temps la ciutat de París a les barroques, a les mercantils imaginacions d'un constructor de màquines, per enlletgir-la irremeiablement i deshonrar-la? Perquè la torre Eiffel, que ni la mercantil Amèrica voldria, és la deshonra de París.» Així es va manifestar un nombrós grup d'intel·lectuals de l'època a través del diari *Le Temps*. La carta, signada per personatges de la talla de Guy de Maupassant o Charles Gounod, va crear un estat d'opinió tal, que fins i tot un parisenc va interposar un recurs jurídic contra l'Estat i contra la ciutat en previsió de la caiguda de la torre en uns terrenys de la seva propietat.

Vaga dels treballadors

Malgrat tot i tots, la torre d'Eiffel va ser l'elegida; el 26 de gener del 1887 es començaven a excavar els fonaments que l'aguantarien i dos dies més tard s'hi posaria la primera pedra. Una curosa organització del treball i l'alta especialització dels dos-cents obrers de la plantilla van permetre fer la monumental obra en només dos anys, dos mesos i cinc dies, i sense que es produís cap accident mortal.

Només una cosa va interferir en el bon funcionament de les obres: la vaga que van convocar els treballadors a mitjan setembre del 1888. Volien un augment del salari, i després de negociar a la baixa amb el mateix Eiffel, van tornar a la feina; tot i així, tres mesos després les mobilitzacions es van reiniciar per incompliment dels acords per part de l'arquitecte, que amenaçava d'acomiarar qui no treballés. Tot això quan era a punt de portar-se a terme la II

Internacional, amb la proposta de celebrar el Primer de Maig com a festa del treball i la lluita per les vuit hores laborals.

Un projecte reeixit

La inauguració va ser un èxit. Només el primer any d'explotació de la torre, l'empresa que Gustave Eiffel va crear per gestionar-la gairebé va aconseguir deixar la balança a zero. I això que la construcció havia costat 7.400.000 francs. Els detractors del projecte de ben segur que el dia de la inauguració anaven amb el cap baix per París per purgar l'equivocació. I és que la torre va passar de ser la màxima representació de la lletjor a convertir-se en la més admirada, en la més imitada i en la més visitada de París.

Revista *Sàpiens*, núm. 56, juny de 2007 (adaptació)

LA CORRESPONDÈNCIA

La carta formal

És la comunicació escrita de caràcter interpersonal que es fa servir en els àmbits que requereixen un llenguatge formal (professional, laboral, institucional, etc.). Normalment, la carta és un document entre dues persones: l'emissor, que la redacta, i el destinatari, que la rep. Això no obstant, hi ha un tipus de carta en què l'emissor s'adreça a un col·lectiu: la *carta circular*, de característiques idèntiques a la carta formal.

Estructura

La carta té una estructura predeterminada, formada pels elements següents:

- Identificació de l'emissor, sovint mitjançant un logotip corporatiu.
- Dades del destinatari, que inclouen el nom complet, l'adreça postal i la localitat.
- Salutació, que depèn del grau de proximitat entre els interlocutors.
- Cos de la carta, dividit en els paràgrafs d'introducció, exposició i conclusió.
- Comiat, que ha d'estar relacionat amb el grau de proximitat expressat en la salutació.
- Signatura, rúbrica i datació.
- *Post scriptum* (PS) o postdata, si cal.

Tractaments

L'emissor pot usar la primera persona del singular (*jo*) o, si necessita remarcar el sentit de pluralitat o de modèstia, la primera persona del plural (*nosaltres*).

La persona destinatària ha de rebre el tractament que li correspongui quan es consignen les seves dades, normalment el de *Sr.* o *Sra.* En el cos de la carta, pot rebre els tractaments de *vós*, propi de la carta formal d'àmbit administratiu, o de *vostè*, molt usat en l'àmbit comercial, tot i que també s'hi pot fer servir el de *vós*.

Redacció

El to de la carta ha de ser sempre respectuós i neutre i la redacció ha de seguir una fraseologia característica en els principals elements de l'estructura (*Benvolgut senyor*, *En resposta a la vostra carta...*, *Em permet demanar-vos que...*, *Lament comunicar-vos que...*, *Confiam que...*, *En conseqüència...*, *En relació amb aquest assumpte...*, *Finalment...*, etc.). L'ús del connector adequat en l'inici de cada paràgraf esdevé essencial perquè la carta formi un tot coherent.

Exemple

Maria Sureda Campins
Camí Curt, 27
07010 Palma

Marta Ramon Pastor
Directora de CEIP Aina Torrens
C. de Son Real, 27
07010 Palma

Senyora,

Segons la informació de què dispòs, sembla que el centre preveu substituir la jornada escolar actual per una jornada intensiva o compactada, bàsicament amb l'argument que gràcies a aquest tipus de jornada escolar els resultats acadèmics dels nostres fills milloraran i podrem passar més temps amb ells.

Permeteu-me que us manifesti que no som partidària de la jornada compactada i que us exposi els motius pels quals no compartesc els arguments que es donen a favor d'aquest horari:

En primer lloc, us vull recordar que hi ha estudis reconeguts i amb evidència científica que defensen que la jornada compactada no millora els resultats acadèmics dels alumnes i que demostren que els índexs més alts d'atenció i rendiment no es produeixen a primera hora del matí, sinó devers les 16.00 h, hora en què, amb una jornada intensiva, els alumnes ja no serien al centre o, en tot cas, hi farien una activitat extraescolar.

A més a més, aquests mateixos estudis neguen que aquest tipus de jornada comporti que els estudiants passin més temps amb la família i conclouen que una jornada compactada agreuja les desigualtats entre els estudiants en funció del seu nivell socioeconòmic.

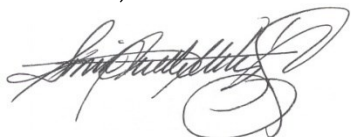
Segons el meu parer, el temps que els estudiants passen fora de l'escola només pot ser de qualitat si es presenten determinades condicions familiars, com ara un alt nivell de motivació per compartir temps amb els fills i el fet de disposar de temps per fer-ho. És ben probable que, a causa dels horaris laborals, molts estudiants hagin d'estar sols a casa fins que arriben els pares. Així mateix, el fet que la jornada intensiva sigui incompatible amb els horaris laborals paterns pot obligar alguns pares (i, sobretot, mares) a treballar amb reduccions de jornada o dedicar una despesa extra a cuidadors.

D'altra banda, també consider que implantar la jornada compactada no sols és una forma de reduir els ajuts de menjador que fins ara el centre ha ofert, sinó també una manera de minvar la qualitat del menú familiar, especialment en famílies amb recursos escassos, ja que, en teoria, els menús escolars estan obligats a ser «nutricionalment correctes». A més a més, en alguns centres en què s'ha implantat la jornada compactada els serveis de menjador es deterioren, perquè disminueix el nombre d'alumnes que queden a dinar a l'escola i, per això, baixa la rendibilitat per a les empreses proveïdores d'aquest servei. Així mateix, les activitats extraescolars també se'n ressenten: com que hi ha menys usuaris, disminueix la qualitat i la quantitat de l'oferta.

Finalment, des d'un punt de vista pressupostari, crec que la jornada intensiva és una retallada encoberta, perquè al cap i a la fi suposa menys despeses per a les institucions educatives.

Així doncs, us agrairé que tingueu en compte les opinions que us he expressat i que valoreu la possibilitat de no implantar una mesura que pot causar tants perjudicis als alumnes d'aquest centre i a les seves famílies.

Atentament,

Palma, 15 de desembre de 2013

La carta comercial

És la comunicació escrita que es fa servir en les relacions comercials entre empreses o entre particulars i empreses. L'activitat comercial és molt variada, per la qual cosa hi ha diversos tipus de cartes comercials; les més freqüents són de compravenda, de reclamació, d'ofertes, de sol·licitud d'informació i de publicitat.

La carta comercial és un tipus de carta formal; per tant, manté l'estructura d'aquest document, amb algunes particularitats, com també els tractaments i les fórmules de salutació i comiat.

Estructura

És idèntica a la de la carta formal, però, a més, sol incloure els apartats següents:

- Referències: números o codis que permeten identificar la procedència i la destinació de la carta.
- Assumpte: síntesi del contingut de la carta (comanda, sol·licitud d'informació...).

Tractaments

Pel que fa a l'emissor, segueix el mateix patró que la carta formal (*jo* o *nosaltres*); pel que fa al destinatari, com s'ha dit, és molt habitual l'ús de la tercera persona (*vostè*), tot i que també s'hi pot emprar el tractament de *vós*.

Redacció

L'estil de la carta comercial ha de ser directe i senzill, ja que la finalitat del document és resoldre assumptes de caràcter pràctic. També s'hi ha de fer servir una fraseologia característica, depenent del contingut de la carta. Alguns exemples:

- Exposició: *En resposta a la vostra carta del dia..., Hem rebut la seva comanda..., Hem rebut la devolució..., Tal com vàrem acordar per correu electrònic..., Acusam recepció de la seva carta...*
- Oferiment: *Us oferim els nostres serveis per a...*
- Petició: *Us agraïem que ens envieu..., Els demanam que es posin en contacte...*
- Informació: *Us adreçam aquesta carta per informar-vos que..., Els feim saber que..., Ens plau comunicar-los que..., Ens sap greu comunicar-vos que...*

Exemple

Maig de 2013

Benvolgut client / Benvolguda clienta,

Com a conseqüència de la nova normativa, a partir de l'1 de juliol de 2013 les empreses comercialitzadores d'electricitat s'encarregaran del subministrament elèctric. A partir d'aquest moment, la nostra companyia, com a empresa distribuïdora propietària de les xarxes de la vostra zona, continuarà fent-se càrrec de les instal·lacions, de la lectura dels comptadors i del servei d'averies 24 h.

Això vol dir que haureu de canviar d'empresa subministradora. Aquest canvi no us suposarà, en cap cas, ni el tall del subministrament ni un cost addicional. Us presentam tres alternatives:

1. Podeu contractar una empresa comercialitzadora a un preu pactat lliurement. Per tal que conegueu les ofertes existents, en el dors d'aquest document us facilitam una llista completa d'empreses comercialitzadores disponibles.
2. Si ho preferiu, podeu contractar el subministrament amb qualsevol de les empreses que el Govern ha designat com a comercialitzadores de darrer recurs, les dades de les quals us oferim a continuació. Qualsevol d'aquestes empreses estarà obligada a subministrar-vos l'electricitat a un preu que el Govern fixarà.

Empresa comercialitzadora D'ÚLTIM RECURS	Telèfon d'atenció al client	Adreça de la pàgina web
Endesa Energía XXI, S.L.	902 50 88 50	www.endesaonline.com
Iberdrola Comercialización de Último Recurso, S.A.U.	902 20 20 20	www.iberdrola.es
Unión Fenosa Metra, S.L.	901 220 380	www.unionfenosa.es
Hidrocantábrico Energía Último Recurso S.A.U.	902 860 860	www.hcenergia.com
E. ON Comercializadora de Último Recurso, S.L.	902 22 28 38	www.eon-espana.com

3. Per acabar, si no feis cap gestió, l'1 de juliol el vostre subministrament elèctric serà automàticament assumit per l'empresa Endesa Energía XXI, SL, que es farà càrrec d'enviar-vos les factures i de gestionar els cobraments pel subministrament d'energia, tal com estableix el Reial decret 485/2009, de 3 d'abril. En aquest cas, transferirem les vostres dades a aquesta empresa per continuar el servei.

Si teniu cap problema durant el procés de canvi d'empresa subministradora, podeu trucar al telèfon 902 507 750.

Esperam oferir-vos el millor servei i us saludam ben cordialment.

Isabel Buesa Gambau

Directora d'Atenció al Client

ANNEX

Empresa comercialitzadora MERCAT LLIURE	Telèfon d'atenció al client	Adreça de la pàgina web
Bassols Energía Comercial S.L.	972 260 150	www.bassolsenergia.com
Céntrica Energía Generación, S.L.U.	902 30 61 30	www.centricaenergia.es
Céntrica Energía S.L.U.	902 30 61 30	www.centricaenergia.es
Céntrica Energías Especiales S.L.U.	902 30 61 30	www.centricaenergia.es
Comercializadora Eléctrica de Cádiz, S.A.U.	956 071 100	www.electricadecadiz.es
Empresa de Alumbrado Eléctrico de Ceuta, S.A.	956 51 19 01	www.electricadeceuta.com
Endesa Energía, S.A.U.	902 53 00 53	www.endesaonline.com
Enerco Cuellar, S.L.	921 14 48 71	www.enercocuellar.com
Eon Energía, S.L.	902 902 323	www.eon-espana.com
Estabanell y Pahisa Mercator, S.A.	902 47 22 47	www.estabanell.com
Factor Energía, S.A.	902 501 124	www.factorenergia.com
Gesternova, S.A.	902 431 703	www.gesternova.com
Hidrocantábrico Energía, S.A.U.	902 860 860	www.hcenergia.com
Iberdrola Generación, S.A.U.	901 20 20 20	www.iberdrola.es
Iberdrola S.A.	901 20 20 20	www.iberdrola.es
Naturgas Energía Comercializadora, S.A.U.	902 123 456	www.naturgasenergia.com
Nexus Energía, S.A.	902 023 024	www.nexusenergia.com
Unión Fenosa Comercial, S.L.	901 380 220	www.unionfenosa.es

L'ARTICLE D'OPINIÓ

L'article d'opinió

L'article d'opinió és un text argumentatiu en què l'autor expressa quines són les seves idees, opinions i judicis sobre un tema d'actualitat o d'interès especial. Normalment s'insereix en una publicació periòdica (diari, revista, suplement...) i va signat per l'autor. La seva funció és convèncer, persuadir o demostrar alguna cosa a partir d'arguments documentats.

Quant a l'estructura, sol estar format per un títol, una introducció, el cos (en què l'autor exposa els arguments per defensar la seva tesi i refutar-ne d'altres) i la conclusió.

Respecte a l'estil, sol ser suggestiu, clar i amè, amb presència de marcadors textuais que ordenen les idees. El lèxic és ric, variat i precís.

Exemple

Ètica i clonatge terapèutic

A partir de la recent notícia de les fites que han aconseguit els científics de l'equip del professor Mitalipov de la Universitat de Salut i Ciències d'Oregon, s'ha tornat a desfermar el debat sobre el que els titulars dels mitjans anomenaven «clonatge d'embrions humans» o «cèl·lules mare obtingudes a partir d'embrions clonats».

En primer lloc, matisem. Un no expert en la matèria pot deduir que treballem amb embrions humans, cosa que genera d'inici un rebuig. I no és així: tal com diu la lletra menuda d'aquestes mateixes informacions, el procés consisteix a crear una estructura biològica al laboratori a partir d'una cèl·lula adulta del potencial pacient — de la pell o una altra part del cos—, de la qual prenem únicament la informació genètica (nucli) per inserir-la en l'embolcall d'un òvul procedent d'un donant, prèviament enucleat (sense nucli). Aquesta tècnica, anomenada *de transferència nuclear*, en què el corpus central i bàsic prové d'una cèl·lula adulta i no embrionària, no té res a veure amb un embrió humà generat a partir de la fusió de dos gàmetes, masculí i femení. Aquí no intervé de cap manera la cèl·lula germinal masculina (espermatozou), i de la femenina només ho fa una part, l'estructura externa de l'òvul. A aquesta realitat biològica en cap cas no se la pot anomenar *embrió*, malgrat que el llenguatge del carrer, i fins i tot en algunes ocasions el científic, l'hagin batejat com a *embrió somàtic* o *pseudoembrió*.

I per què se l'ha anomenat així? Perquè la investigació biomèdica evidencia que aquesta estructura biològica es desenvolupa de manera equivalent a com ho faria un embrió de veritat. La pregunta ètica és: el fet que actuï amb aquest mecanisme equivalent a l'embrió pel que fa al seu desenvolupament inicial, ens permet donar-li equivalència pel que fa al seu estatut ètic i moral? Entenc que no hauria de ser així i, per tant, no hauríem d'emprar el terme *embrió* per a descriure

aquesta realitat, ja que únicament induiríem a la confusió i al debat ideològic artificial.

En segon lloc, es parla també erròniament de *clonatge d'embrions*, quan el que fa la tècnica descrita és replicar o clonar únicament la informació genètica del pacient a partir d'una cèl·lula adulta. No agafem un embrió i en fem un duplicat, com podria semblar en una interpretació literal. Així, el debat ètic no hauria d'anar més enllà d'exigir que, quan aquesta recerca estigui en la fase d'aplicació en éssers humans, es faci respectant tots els requeriments ètics de la recerca clínica, establerts a escala mundial en documents de referència com la Declaració d'Hèlsinki, i en els marcs legals vigents, com la Llei de recerca biomèdica a Espanya.

Ens quedaria l'última qüestió, esmentada també als mitjans... L'aplicació d'aquestes tècniques podria anar orientada no a una finalitat terapèutica, sinó reproductiva? Podríem aplicar-la per a obtenir clons de persones, igual que es va fer al seu dia amb l'ovella Dolly? Sobre el paper aquesta possibilitat semblaria plausible, però no tenim cap certesa de quin seria el resultat, que suposaria haver de transferir aquesta estructura biològica en un úter femení i veure si s'hi implanta i s'hi desenvolupa amb normalitat.

Aquest és un límit clar que establiria l'ètica, m'atreviria a dir que amb caràcter universal, salvant comptades excepcions. De fet, hi ha declaracions internacionals, com el Protocol del Consell d'Europa del 1998 o la Declaració de les Nacions Unides del 2008, que rebutgen el clonatge amb finalitats reproductives, perquè entenen que va contra la dignitat humana.

Per tant, des de l'ètica entendríem acceptable l'obtenció de línies cel·lulars a partir de la tècnica de transferència nuclear, coneguda com a *clonatge terapèutic*, ja que tant la tècnica emprada com els seus objectius són legítims i no comprometen embrions humans com a tals. I entendríem com a no acceptable l'aplicació d'aquesta tècnica amb finalitats reproductives (*clonatge reproductiu*).

Núria Terribas, *Diari Ara*, 30-09-2013 (adaptació)

L'ASSAIG

L'assaig

És un gènere en prosa no narratiu, que aborda d'una manera lliure qüestions i temes molt diversos de contingut polític, econòmic, científic, filosòfic, històric, literari, etc. El llenguatge que empra és elaborat, seleccionat i treballat amb cura. El lèxic és molt concret, denotatiu i sovint bastant tècnic; hi predominen els adjectius especificatius i les formes verbals més habituals són les del mode indicatiu.

Tot i la diversitat, els texts assagístics tenen unes característiques comunes:

- Propòsit estètic i voluntat de creació literària.
- Estructura centrada en l'exposició i l'argumentació.
- Presència del punt de vista de l'autor i subjectivitat.
- Extensió variable.

Exemple

«En algunes llengües no es pot parlar de coses abstractes»

Els humans som uns animals ben curiosos: anem al mercat i comprem dos quilos de taronges; en una altra parada, demanem una lliura de formatge; finalment, una mica més enllà, ens posen tres llobarrets frescos, a preu d'or. Tot ben natural i quotidià. Mai, però, no se'ns acudiria de passar la vergonya de demanar dos-cents grams d'honestedat o quilo i mig de bellesa. Hi ha coses que no es poden comprar, ni embolicar, ni pesar, ni tallar per la meitat: «D'aquesta peça de virtut, talli-me'n la meitat, si us plau». Tanmateix, els humans diem que l'honestedat és una condició imprescindible per a la política; o afirmem que la vida seria insuportable sense la bellesa. O sigui, que parlem de coses concretes i, a més, d'unes entitats que no són res més que construccions mentals: idees que tenen vida en el nostre cervell i no pas a la realitat visible i tangible.

Els humans encara fem més coses d'aquesta mena: veiem un pi, un om i un pollancre concrets i, tot de cop, ens ve al cap i a la boca la paraula *arbre*. Ben mirat, però, l'arbre pur no es troba enlloc, no és res més que una generalització, com ho són també els referents de les paraules *persona*, *animal* i, més encara, els de *cosa* o *entitat*.

Així doncs, resulta que els humans tenim el mestratge de l'abstracció, perquè podem passar d'aquest *pi* concret a la classe o col·lecció dels *pins* i, d'aquí, al grup *arbre* i, més enllà, a *vegetal* i a *cosa*, que tot ho agermana: «Aquesta ciutat és una *cosa* seriosa.»

I, de tant en tant, se sent algú que diu que en algunes llengües no es pot parlar de coses abstractes o generals, que hi ha parlants que encara no han superat l'estadi primitiu i, doncs, que estan condemnats a viure aquí i ara, lligats de peus i mans a les coses concretes. Una afirmació que vol defensar la superioritat d'uns pobles i d'unes llengües respecte a d'altres i, doncs, expressa racisme; ras i curt. I, a més, ignorància. Primer, perquè encara no s'ha descobert cap llengua (ni es descobrirà) sense noms generals, sense col·leccions de coses: és del tot inimaginable una llengua que només tingui noms propis i singulars, un per a cada cosa irrepetible. Seria un sistema d'una altra galàxia, d'uns éssers totalment diferents amb memòries infinites i, en conseqüència, perfectament inexistents. A més, ja ho sabem, fins i tot els parlants de

llengües il·lustres i civilitzades tenim noms ben concrets: per a cada classe de raïm, per a cada moble, per a cada mitjà de locomoció; per a cada realitat que ens interessa designar. Som, per això, un poble endarrerit? És que no està ben vist parlar de les coses concretes i quotidianes?

I diuen que el poble pintupi d'Austràlia té tot de noms concretíssims per designar els amagatalls dels diferents animals, i que això és senyal de primitivisme. Han pensat que els pintupi són un poble caçador d'animals petits i que han d'identificar amb la màxima precisió, fins i tot lèxica, l'animal que els traurà el ventre de pena? Que no fan el mateix els nostres modistes que tenen un nom per a cada tipus de teixit? Diuen, també, que els esquimals fan servir moltes paraules diferents per referir-se a la neu i al glaç, pobres. I què farem nosaltres de tot allò de la *pluja*, el *plovisqueig*, la *gotellada*, el *ruixat*, el *xàfec* o el *diluvi*? Cal, doncs, reconèixer que tots estem en el mateix sac, i que el sac conté exactament les paraules que cada poble necessita per parlar d'allò que entra dins el camp dels seus interessos.

I la pregunta, inevitable, és aquesta: «Es pot parlar en aquestes llengües de coses abstractes?»

És clar que sí. I també és clar que aquest tipus de designacions es troben en totes les llengües, perquè el sistema d'expressió, comú als sis mil milions d'éssers humans, ens permet de relacionar-nos amb la realitat i, alhora, amb les ficcions universals que brollen del nostre cervell, l'instrument més poderós de tots els instruments coneguts: l'únic òrgan que és capaç de pensar-se, ves quin misteri.

Jesús Tusón, *Una imatge no val més que mil paraules* (adaptació)

EL TEXT INSTRUCTIU

El text instructiu

És un tipus de text que té diverses funcions. Una de les principals és proporcionar les indicacions necessàries sobre el funcionament d'algun producte o aparell, o sobre les passes que cal seguir a l'hora de dur a terme una acció que requereix un procés determinat. Aquest tipus de text serveix de guia al lector perquè arribi a emprar el producte o dugui a terme l'acció de manera autònoma.

El text instructiu és objectiu, clar i precís. No permet l'ambigüitat, perquè cerca un resultat correcte i exacte. En aquest sentit, utilitza un lèxic molt concret, sovint especialitzat. Sol emprar verbs en mode imperatiu o perífrasis d'obligació; cal recordar que en català no és correcte l'ús de l'infinitiu per donar instruccions i ordres. Pel que fa al tractament del receptor, el text instructiu generalment s'escriu en segona persona del plural o tercera del singular.

Aquest tipus de text es pot presentar com a llista d'ordres o com a text redactat. La llista d'ordres consisteix en frases breus, que indiquen pas a pas les operacions que cal efectuar, normalment enumerades o encapçalades per una marca gràfica. El text redactat consta de frases més llargues, coordinades o subordinades, que concreten determinats aspectes. Les instruccions segueixen sempre un ordre lògic per arribar a l'objectiu final.

Els textos instructius moltes vegades van acompanyats de gràfics, esquemes o il·lustracions, i solen tenir títols amb una disposició gràfica molt visual.

Exemple

Diversos números de telèfon

Si teniu diversos números de telèfon associats al dispositiu BlackBerry®, podeu canviar el número de telèfon que feis servir com a número de telèfon actiu. Teniu diversos números de telèfon associats al dispositiu si es produeix alguna de les situacions següents:

- El dispositiu utilitza una targeta SIM, que admet més d'un número de telèfon.
- El proveïdor de serveis sense fil ha configurat el dispositiu perquè admeti més d'un número de telèfon.
- El proveïdor de serveis sense fil us ha proporcionat un número de telèfon i l'organització us ha proporcionat un número de telèfon del BlackBerry® MVS Client.

Si la targeta SIM admet més d'un número de telèfon, només podeu trucar mitjançant el número de telèfon actiu, però podeu rebre trucades a tots els números de telèfon. Si us trobau en una trucada, només rebreu trucades al número de telèfon actiu, i les trucades que rebeu als altres números de telèfon rebran un senyal d'ocupat o es desviaran al correu de veu.

Si el proveïdor de serveis sense fil ha configurat el dispositiu perquè admeti més d'un número de telèfon, només podeu trucar i rebre trucades a través del número de telèfon actiu. Qualsevol trucada que rebeu als altres números de telèfon rebran un senyal d'ocupat o es desviaran al correu de veu.

Si el proveïdor de serveis sense fil us ha proporcionat un número de telèfon i l'organització us ha proporcionat un número de telèfon del BlackBerry MVS Client, només podeu trucar mitjançant el número de telèfon actiu, però podeu rebre trucades a tots els números de telèfon. Si ja us trobau en una trucada, podeu rebre trucades a tots els números de telèfon.

Si el pla de servei sense fil admet missatgeria de text, el primer número de telèfon que apareix en la llista desplegable a la part superior de la pantalla de l'aplicació del telèfon és el número de telèfon que utilitzau per enviar i rebre missatges de text.

Podeu canviar les opcions de trucada en espera, reenviament de trucades i correu de veu de cada número de telèfon associat al dispositiu.

Canviar el número de telèfon actiu

1. A la pantalla inicial, premeu la tecla de trucada.
 2. Feis clic al vostre número de telèfon a la part superior de la pantalla.
- Feis clic al número de telèfon que voleu definir com a número de telèfon actiu.

Ordres de veu

Realitzar una acció mitjançant una ordre de veu

1. A la pantalla inicial o en una carpeta, feis clic a la icona *Marcatge per veu*.
2. Digau una ordre de veu després del senyal.

Ordres de veu disponibles

«Truca a <nom del contacte o número de telèfon>»

Utilitzau aquesta ordre de veu per fer una trucada. Per realitzar aquesta tasca amb un dispositiu amb Bluetooth®, com ara un equip de mans lliures per al cotxe o uns auriculars sense fil, el dispositiu amb Bluetooth emparellat ha d'admetre aquesta característica i heu d'activar la tecnologia Bluetooth. No es poden fer trucades d'emergència mitjançant les ordres de veu.

«Truca a <nom del contacte> <tipus de número de telèfon>»

Utilitzau aquesta ordre de veu per trucar a un número de telèfon específic d'un contacte que es troba en la llista de contactes. Per exemple, si el contacte té un número de telèfon de la feina i un número de telèfon mòbil, podeu dir «Truca a <nom del contacte> feina» per trucar-lo al número de la feina.

«Extensió de la trucada <número d'extensió>»

Utilitzau aquesta ordre de veu per marcar una extensió. Per realitzar aquesta tasca, heu de definir les opcions per marcar extensions. Només podeu marcar extensions dins la vostra organització.

«Comprova el meu número de telèfon»

Si teniu diversos números de telèfon associats al dispositiu BlackBerry®, utilitzau aquesta ordre de veu per saber quin és el vostre número de telèfon actiu.

Canviar l'idioma de les ordres de veu

Quan canvieu l'idioma de les ordres de veu, canviau l'idioma dels avisos de veu i l'idioma que utilitzareu per dir una ordre de veu.

1. A la pantalla inicial o en una carpeta, feis clic a la icona *Opcions*.
2. Feis clic a *Escriptura i entrada > Idioma i entrada de text*.
3. Modifiqueu el camp *Idioma* del marcatge per veu.
4. Premeu la tecla > *Desa*.

Desactivar les llistes d'opcions de les ordres de veu

Si el dispositiu BlackBerry® identifica més d'una coincidència possible per a una ordre de veu, us presentarà una llista de coincidències possibles o una llista d'opcions. Podeu desactivar la llista d'opcions perquè el dispositiu seleccioni sempre la millor coincidència i marqui el número de telèfon

automàticament.

1. A la pantalla inicial o en una carpeta, feis clic a la icona *Opcions*.
2. Feis clic a *Gestió de trucades > Marcatge per veu*.
3. Definiu el camp *Llistes d'opcions* a *Sempre inactiu*.
4. Premeu la tecla > *Desa*.

Canviar les opcions dels avisos de veu

Un cop hàgiu dit una ordre de veu, és possible que rebeu avisos de veu que us demanin més informació o precisió, o que s'emetin avisos de veu que llegeixin les instruccions que es mostren a la pantalla.

1. A la pantalla inicial o en una carpeta, feis clic a la icona *Opcions*.
2. Feis clic a *Gestió de trucades > Marcatge per veu*.
 - Per desactivar els avisos de veu, canviau el camp *Avisos d'àudio* a *Cap avís*.
 - Per activar els avisos de veu, canviau el camp *Avisos d'àudio* a *Avisos bàsics*.
 - Per activar els avisos de veu i perquè es llegeixin les instruccions que es mostren a la pantalla, canviau el camp *Avisos d'àudio* a *Avisos detallats*.
3. Premeu la tecla > *Desa*.

Resolució de problemes: marcatge de veu

No puc fer trucades amb una ordre de veu

Provau alguna de les accions següents:

- Comprovau que el dispositiu BlackBerry® està connectat a la xarxa sense fil.
- Si feis servir un dispositiu amb Bluetooth®, com ara un equip de mans lliures per al cotxe o uns auriculars sense fil, comprovau que el dispositiu amb Bluetooth és compatible amb aquesta característica i que heu aparellat el dispositiu amb Bluetooth amb el dispositiu BlackBerry.
- Comprovau que el teclat està desbloquejat.
- Comprovau que l'idioma que usau per dir les ordres de veu sigui el mateix que el del marcatge per veu definit en les opcions d'idioma. És possible que alguns idiomes no siguin compatibles.

http://docs.blackberry.com/en/smartphone_users/deliverables/25253/BlackBerry_Curve_Series-T643442-941426-0126025718-048-6.0-CA.pdf (adaptació)

Altres texts instructius

Un altre tipus de text instructiu és el que generen l'Administració o l'empresa privada amb la finalitat de convocar concursos, subvencions, beques o premis; oferir llocs de treball; elaborar instruccions d'ús intern, etc. En aquest cas, no sol consistir en una llista d'ordres, sinó en texts redactats, en què s'empra sobretot el verb en forma impersonal. D'aquesta manera s'aconsegueix un to neutre i no marcat, i l'estil de les instruccions és més indirecte.

Exemple

Article 1

Objecte i àmbit d'aplicació

Aquestes instruccions concreten els aspectes necessaris per desenvolupar la prova d'accés als cicles formatius de grau mitjà de formació professional, que s'ha de fer en centres públics de les Illes Balears en aquesta convocatòria extraordinària, de conformitat amb l'Ordre del conseller d'Educació, Cultura i Universitats de 7 de febrer de 2012 per la qual es regulen les proves d'accés als cicles formatius de formació professional del sistema educatiu a les Illes Balears.

Article 2

Requisits dels aspirants

Es poden inscriure a la prova les persones que no compleixen cap dels requisits que permeten accedir directament als cicles formatius de grau mitjà de formació professional, i que compleixen la condició de tenir desset anys o complir-los dins l'any natural 2013.

Les persones que hagin superat amb anterioritat la prova d'accés a cicles formatius de grau mitjà, tinguin o no qualificació numèrica, i les que tinguin l'exempció de fer totes les parts de la prova, es poden tornar a presentar amb la finalitat de millorar-ne la qualificació.

En el cas de voler millorar la qualificació, es pot repetir tota la prova o només algunes de les parts. En el cas que només es repeteixi alguna de les parts, la resta s'ha d'haver superat o se n'ha d'estar exempt.

Article 3

Termini d'inscripció a la prova

El període d'inscripció a la prova d'accés a cicles formatius de grau mitjà és de dia 1 a dia 9 de juliol de 2013, ambdós inclosos.

Article 4

Formalització de la sol·licitud d'inscripció

La sol·licitud d'inscripció s'ha de formalitzar per duplicat en l'imprès oficial, que han de facilitar tots els centres educatius públics que fan proves d'accés a cicles formatius de grau mitjà en aquesta convocatòria. També es pot trobar el model a la pàgina web de Formació Professional (<<http://formacioprofessional.caib.es>>). En aquesta sol·licitud s'ha d'indicar en quin idioma es vol l'enunciat de la prova (català o castellà) i s'ha d'escollir la matèria optativa de l'examen en la part científicotecnològica.

Les persones que tenen alguna part de la prova superada i volen que se'ls tenguin en compte la qualificació d'aquesta part ho han de fer constar en la sol·licitud.

Les persones que ja tenen la prova superada i es presenten per pujar nota, si volen que se'ls tenguin en compte l'exempció d'alguna de les parts o la qualificació d'alguna de les parts ja superades, ho han de fer constar en la sol·licitud.

A la sol·licitud esmentada, s'ha d'adjuntar la documentació que sigui aplicable entre totes les que figuren en l'article 6 d'aquestes instruccions.

Les persones que necessitin una adaptació de les condicions en què s'ha de dur a terme la prova ho han de fer constar en la sol·licitud.

Article 5

Documentació per acreditar els requisits d'inscripció per fer la prova

1. Per acreditar el pagament de la taxa corresponent s'ha d'aportar el document d'ingrés model 046. El codi del concepte per a aquesta taxa és el P40.
2. Per acreditar l'exempció del pagament d'aquesta taxa:
 - a) Les persones que estiguin en situació d'atur han d'aportar l'informe de període ininterromput inscrit en situació de desocupació, emès pel Servei d'Ocupació de les Illes Balears (SOIB).
 - b) Les persones amb una discapacitat igual o superior al 33 % han d'aportar el certificat que acredita el tipus i el grau de discapacitat que tenen, expedit per un organisme oficial competent en matèria d'affers socials.
 - c) Les persones que acreditin ser membres de famílies nombroses han d'aportar el títol o certificat expedit a l'efecte per l'òrgan competent, de conformitat amb el que preveu la Llei 40/2003, de 18 de novembre, de protecció a les famílies nombroses.
3. Per acreditar el requisit d'edat s'han de presentar l'original i una còpia del document oficial d'identificació (DNI, passaport...).
4. Per acreditar que no es té cap altre requisit per a l'accés directe al cicle s'ha d'aportar una declaració jurada que no es té cap altre requisit que permet l'accés directe als cicles formatius de grau mitjà, de conformitat amb el model que la Conselleria ha de lliurar a tots els centres que fan la prova i que també es troba a la pàgina web <http://formacioprofessional.caib.es>.

<http://www.caib.es/eboibfront/ca/2013/8156/519208/resolucio-de-la-directora-general-d-ordenacio-inno>

(adaptació)

LA RESSENYA

La ressenya

La ressenya (o recensió) és un escrit en què es dona compte i es fa un examen crític d'una obra, un article, un treball o altres tipus de creacions (cinema, teatre, etc.).

Tot i que la ressenya conté sempre informació sobre l'obra que s'analitza (l'autor, el contingut, el context en què s'ha creat, etc.), és un text amb un alt grau de subjectivitat, en el qual es posa de manifest el punt de vista singular de la persona que el redacta. Per aconseguir una ressenya de qualitat, doncs, cal seleccionar la informació rellevant i fer una valoració personal que sigui capaç de despertar l'interès del lector.

A l'hora d'elaborar una ressenya, convé tenir en compte algunes pautes bàsiques:

- Identificar la finalitat de l'obra, el propòsit comunicatiu i el públic a qui s'adreça.
- Situar l'autor en el seu context, i l'obra, en la trajectòria de l'autor.
- Descriure el contingut de l'obra.
- Apreciar-ne la singularitat o la novetat.
- Posar en evidència les qualitats i les deficiències que conté.
- Emetre un judici sobre l'obra. Si és positiu, incitar el lector (o espectador) a jutjar-la per si mateix.

Tot i això, el redactor té llibertat creativa a l'hora d'organitzar la informació. No ha de seguir un ordre fix i pot tractar amb més profunditat uns aspectes que d'altres o fins i tot ometre els que no consideri dignes de menció. En tot cas, però, ha d'emprar un registre lingüístic formal i un lèxic precís i objectiu.

Exemple

La bona gent, de Nir Baram

Allò que diferencia una obra bona d'una de gran és tant la profunditat com l'estil. O, per expressar-ho més exactament, la (tan) perfecta (com sigui possible) combinació entre ambdues característiques: quan una de les dues falla, o una se sobreposa a l'altra, quan es desnivellen, la grandesa es dilueix com la paraula *democràcia* en boca dels que no n'accepten l'exercici.

La bona gent (*Anhasim tovim*), de Nir Baram (Empúries, 2013), amb traducció d'Eulàlia Sariola, ens ofereix, ja des de les primeres línies —de fet, des de la frase inicial: «Gent es troba amb gent»—, la impressió que serà una obra gran; una de les millors que haurem pogut tenir el plaer de llegir aquest any que fa les darreres passes al nostre costat. Amb més fermesa quan t'adones que no és —o no és *només*— una nova novel·la que presenta, per enèsima vegada, les malvestats que el nacionalsocialisme alemany cometé contra el poble jueu, sinó una creació molt més ambiciosa i plural.

D'una banda, d'una manera tan inusual com agraïda, amplia el seu camp de visió i, tal com va fer Allan Bullock amb el seu monumental i magnífic *Hitler and Stalin. Parallel Lives*, posa de costat, i anivella, la barbàrie hitleriana i l'estalinista: «Stalin era l'home més impressionant que mai havia conegut, excepte el Führer, és clar»; de l'altra, situa el focus més en el patiment o el dolor anímic que no pas en l'estrictament físic, la qual cosa, no cal dir-ho —a més de fer-la més digerible per als esperits sensibles—, hi confereix molta més intensitat i complexitat.

Així, l'autor israelià relata en paral·lel la turmentada existència de dos joves diversos però complementaris: l'alemany Thomas Heiselberg i la russa Alexandra Wiesberg, dues personalitats inestables i a mig construir —«No creia que estigués capacitat per controlar la seva consciència»—, condemnades a viure immerses en un dels «fragments de temps» més convulsos i esfereïdors del segle xx, la tardor de 1938.

Amb tot el futur per endavant, tot d'una es troben al bell mig d'un dels més brutals capgiraments que el món havia sofert fins llavors, forçats imperativament a adaptar-s'hi tan bé com en siguin capaços, provant de no ser engolits pel vendaval indeturable que ho arrasava tot al seu pas sense miraments ni contemplacions. Una necessitat que els obligarà a actuar, a decidir, a definir-se, a situar-se a un costat o l'altre de la delicadíssima i fràgil línia que separa el bé del mal, la *bona gent* de la *malvada*, els que pateixen dels que fan patir —o, si preferim dir-ho d'una manera més crua i dramàtica, però també més escaient, els botxins dels ajusticiats. Tot i que els botxins no hi apareguin directament, en aquest llibre. Principalment perquè allò que es pretén reflectir no és pas l'ànima negra d'aquestes bèsties insaciables, sinó els dilemes de consciència que unes tals decisions comporten per a aquells que, *volens nolens*, acaben esdevenint *col·laboradors necessaris* tant dels botxins com dels seus inductors.

En el seu fonamental *Eichmann a Jerusalem* —desgraciadament, no disponible en català—, Hannah Arendt establia el principi de la banalitat del mal, que tantes crítiques li valgué: un dels grans problemes dels majors criminals nazis és que semblava que no acabaven de tenir una consciència plena del mal que feien. Per dir-ho en les mateixes paraules de la pensadora alemanya, «Eichmann, senzillament, no sabé mai el que es feia. [...] Únicament la pura i simple irreflexió —que de cap manera podem equiparar amb l'estupidesa— fou el que el predisposà a convertir-se en el major criminal del seu temps».

És per aquesta raó que els personatges de Baram ens corprenen tan acusadament: perquè no són uns malvats sense sentiments, perquè ha estat la precisa combinació del moment històric, de les seves circumstàncies personals i dels seus caràcters, el que els duran a actuar com ho fan: «Voldria saber si et penedeixes de coses que has fet. No podia fer altra cosa». Fins a tal punt que, tot i que no som capaços de justificar-los ni de perdonar-los, almenys sí d'*entendre'ls* i, encara més, de reconèixer que no els hauria resultat gens fàcil escapar del seu fat. Entre altres raons, perquè, en començar, no s'haurien imaginat que el salvatgisme i la deshumanització poguessin arribar a uns nivells tan mesquins i devastadors: «No semblava que el que estava passant anés més enllà de la destrucció de béns materials. Per descomptat, no atacarien les dones». Perquè existir és, per damunt de tot, una qüestió de moralitat: viure de veritat significa conviure amb la nostra consciència. I, per tant, la pregunta, la gran pregunta no és —o no és tant— «Com és possible que fessin el que van fer?», sinó «Què hauríem fet nosaltres, en el seu lloc?»; i, si la pregunta ens incomoda i ens

fa por, la resposta, si és sincera, ens aterra.

La bona gent és, per damunt de tot, un estudi sobre l'ànima; dels pobles en primer lloc —«L'ànima germànica és difícil d'entendre»—, però, sobretot, de les persones: «L'única cosa constant en la història és el defalliment flexible, aterridor, de l'ànima humana».

L'ànima, la consciència d'haver actuat malament —«Reconeguem-ho: hem sobreviscut als temps difícils, hem fet el que se'ns demanava i, quan no hi ha hagut més remei, ens hem comportat amb crueltat»—, el sentiment de culpa —«Faig examen de consciència cada nit i no sempre és reconfortant»— i la necessitat de redempció —«Potser també té un anhel de redempció personal»— centren aquesta novel·la poblada no tant per personatges sinó per persones, per persones de carn i ossos, que Baram despulla espiritualment al nostre davant amb una força i una agudesa difícilment equiparable.

En definitiva, una esplèndida novel·la que assaboriran amb plaer tots aquells lectors i lectores que exigeixin a la literatura —i a la vida— alguna cosa més que una (efímera i insubstancial) distracció momentània: «Camines, o més ben dit, t'arrosseges cap endavant, i no ho entens: si això és la vida, per què continuar endavant?».

Xavier Serrahima, *La bona gent*, de Nir Baram (adaptació)
<http://www.nuvol.com/critica/la-bona-gent-de-nir-baram>

EL CONTRACTE I EL CONVENI

El contracte i el conveni

El *contracte* és un acord de voluntats entre dues o més persones adreçat a produir efectes jurídics. També s'anomena *contracte* el document que recull aquest acord.

El *conveni* és un document per mitjà del qual s'estableixen uns acords entre institucions, organismes o persones per assolir objectius d'interès comú.

En l'àmbit administratiu, el contracte es distingeix del conveni perquè s'aplica en els casos d'obres, subministraments, gestió de serveis públics, patrimonials, de compravenda, relacions laborals, etc. El conveni, en canvi, s'utilitza per als acords de col·laboració amb institucions.

El text dels dos documents s'ha d'escriure en tercera persona del singular o del plural, segons pertanyi. És habitual que tant el conveni com el contracte, per mantenir un criteri tradicional, contenguin una fórmula de reconeixement mutu de les parts (*Ambdues parts ens reconeixem...*) i, al final del document, una fórmula de compromís (*Com a prova de conformitat, signam aquest conveni...*). Ambdues parts són opcionals i se solen escriure en primera persona del plural.

Pel que fa als criteris de redacció, cal mantenir un to formal. El text ha de ser clar, rigorós i concís, i les idees s'hi han d'estructurar de manera lògica i ordenada. Atès que són documents administratius, han de seguir els criteris generals de redacció d'aquest tecnolèct, per la qual cosa no s'hi han de fer servir tractaments protocol·laris.

El contracte i el conveni segueixen una estructura bastant fixada pel que fa a la disposició de les parts del document. En general, es distribueixen d'aquesta manera:

- Títol
- Dades dels participants
- Exposició dels antecedents
- Fórmula de reconeixement
- Estipulacions
- Fórmula de conformitat
- Datació
- Signatures

Exemple

Contracte de lloguer d'habitatge

Parts

Isabel Fornés Martí, major d'edat, veïna de Ciutadella, amb document nacional d'identitat 32768937B, com a llogatera.

Marina Reus Barceló, major d'edat, veïna de Palma, amb document nacional d'identitat 67274908C, com a propietària.

Antecedents

1. La part arrendadora és propietària de l'habitatge situat al carrer del Comerç, 26, de Palma, amb referència cadastral 9824785, inscrit en el Registre de la Propietat de Palma en el volum 45, llibre 13, foli 23.
2. La part arrendadora està al corrent en el pagament de les quotes de la comunitat de propietaris, i també dels impostos i les contribucions que afecten l'immoble.
3. És interès i voluntat de la part arrendadora llogar l'habitatge d'acord amb les clàusules que s'estipulen en aquest contracte.

Clàusules

1. Règim jurídic

Aquest arrendament es regeix pel títol II de la Llei d'arrendaments urbans i, supletòriament, per aquest contracte i pel Codi civil.

2. Durada de l'arrendament

L'arrendament té una durada de deu anys a partir de la data d'aquest contracte, que es considera la data d'inici del termini.

Una vegada que s'hagi efectuat la primera anualitat, de compliment obligatori, la part arrendatària pot resoldre el contracte si ho comunica a l'arrendadora amb una antelació de dos mesos respecte de la data en què hauria de desistir. En aquest cas, l'arrendatària no tindrà l'obligació de pagar la renda que correspondria a la resta del període de durada acordat. Aquest desistiment no atorga a l'arrendadora el dret de rebre cap indemnització. L'incompliment de l'obligació de notificar el desistiment del contracte d'arrendament en el termini que estableix aquesta clàusula reporta a favor de la part arrendadora tantes rendes com mesos faltin al preavis.

A l'empara del que disposa l'article 1.566 del Codi civil, quan s'arribi al dia del venciment del contracte, si l'arrendatària continua quinze dies més amb l'ús i gaudi de l'habitatge amb l'aquiescència de l'arrendadora, s'entendrà que el contracte d'arrendament s'ha prorrogat de mutu acord.

3. Renda

L'arrendatària ha d'abonar a l'arrendadora, com a preu de l'arrendament, la quantitat de sis-cents euros (600 €) cada mes, que s'han de pagar per mesos anticipats en els set primers dies de cada mes. Per cobrar les rendes, la propietat girarà els rebuts pertinents al compte bancari que li indicarà l'arrendatària.

L'arrendadora aplicarà a la renda la repercussió de l'IVA o l'impost que correspongui al tipus vigent en cada moment. D'altra banda, l'arrendatària aplicarà a la renda les retencions legals pertinents per a l'ingrés directe al tresor públic.

4. Fiança

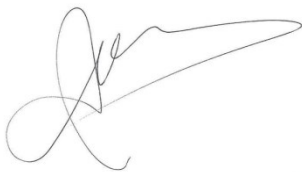
L'arrendatària lliura a l'arrendadora, en aquest acte, la quantia de sis-cents euros (600 €) en concepte de fiança, i aquest document serveix com a carta de pagament d'aquest import. La fiança resta afecta a qualsevol responsabilitat legal o contractual que es pugui exigir a l'arrendatària.

La fiança es retornarà a l'arrendatària quan acabi el contracte, dins el mes següent de la data en què es retornin les claus a la propietària.

Com a prova de conformitat, signam aquest contracte en quatre exemplars.

Palma, 12 de novembre de 2013

Per la part arrendadora

Per la part arrendatària

EL TEXT IRÒNIC

El text irònic

La *ironia* és un recurs mitjançant el qual l'emissor diu alguna cosa amb una expressió o un to que indueix a entendre el contrari. Així, doncs, és per context que el receptor pot reconèixer la verdadera intenció de l'emissor.

En un text irònic s'estableix una complicitat entre emissor i receptor. El segon ha de ser capaç de descodificar i interpretar el missatge del primer. Això implica entendre el doble sentit de les expressions, els jocs de paraules, compartir el coneixement del context en què s'ha escrit el missatge, etc. L'emissor, per tant, ha de procurar que la ironia s'entengui; que no s'interpreti malament. Per fer-ho, ha de cercar el punt just d'exageració del to.

El text irònic és subjectiu i pot adoptar diverses formes: article d'opinió, relat... La ironia té un component crític i humorístic important i sovint s'utilitza per remarcar defectes de manera intel·ligent i elaborada. Si la ironia és punyent, s'anomena *sarcasme*.

Exemple

Jugar a cuinetes

Els papers han publicat la notícia que —segons fonts de la Generalitat de Catalunya— l'any 1982 van inaugurar-se a Barcelona cent vint-i-quatre nous restaurants, la qual cosa fa que, més o menys, hi hagi ara devers dos mil cent establiments d'aquesta mena. Haver arribat a aquesta xifra vol dir que, des del 1978, s'ha gairebé duplicat el nombre de restaurants a la ciutat.

Que una ciutat com Barcelona dobli el nombre de cases de menjar en un lustre és un fet que podria deixar-nos ben sorpresos si no tinguéssim en compte la folia gastronòmica que, aquests darrers temps, ha imperat per aquests barris. De cop i volta han quedat arraconades aquelles mirades censors que fa quinze anys acompanyaven la sentència fatal: «Menjar bé és burgès». (Han quedat arraconades amb més rapidesa, potser, que no pas les barbes i els pantalons de pana que les acompanyaven...).

És ben cert que sempre hi havia hagut qui, no deixant-se entabanar per les ximpleries à *la page*, havia continuat creient que ser antifranquista i haver de menjar malament no eren pas actituds que haguessin d'anar forçosament de bracet. Però la tònica general era ben bé l'altra, i l'esllavissada va començar quan homes de signe inequívocament progressista -que es deia aleshores- com Manuel Vázquez Montalbán —per posar un exemple— van proclamar sense vergonya revolucionària que menjar bé no solament no era burgès, sinó que pensar-ho era una flagrant mostra d'estultícia.

Això va ser el tret que va assenyalar l'inici de la cursa. Tots aquells que abans n'havien renegat, van afanyar-se a tractar de descobrir -primer amb timidesa i després amb orgull- la diferència que hi havia entre una proletària sopa de sobre i la darrera mousse que el papa de Lió havia beneït. Tot déu -fins i tot els qui no havien sabut mai distingir un lluç d'un turbot- va declarar públicament que sempre havien estat apassionadament interessats pel tema; i aquells que sempre havies trobat obrint pots de conserva i preparant purés Maggi, et deixaven anar, a la primera oportunitat, un seminari sobre la condimentació de la carn de bou a la vall del Loira.

I, a noves necessitats, nous negocis. Com que els calés que la gent havia esmerçat fins aquell moment en cantautors de protesta van passar a ser invertits en aquesta nova i més hedonista ocupació, a cada cantonada s'obria un nou restaurant modernet. Les mateixes nenes que, deu anys abans, haurien demanat al papà que els posés una boutique, demanaven ara un restaurantet, una formatgeria amb molts de patés... Noiets i noietes que en sa vida no han sabut ni com fer un ou ferrat han començat a preparar plats i plats, com més exòtics i *nouvelle cuisine* millor (perquè com més inhabituals, menys base té el client per saber si el que menja està ben o mal cuinat...). I vinga mousses i beixamels! És la guerra: a veure qui troba la mousse més original, la *pijadeta* que pugui cobrar més cara, la decoració més *New Wave*... Als restaurantets moderns, per regla general, els preocupa més que el color dels plats lligui amb el de les tovalles que no pas el que hi fiquen dins.

El consol és que, d'aquí a uns pocs anys, de la major part d'aquestes cases de jugar a fer cuinetes no se'n cantarà ni gall ni gallina, entre d'altres coses perquè haurà passat la moda i els ara conversos a la fe gastronòmica es dedicaran a allò que el vent del moment indiqui.

Quim Monzó, *El dia del Senyor* (adaptació)

EL TEXT PUBLICITARI

El text publicitari

El *text publicitari* té com a finalitat, a més d'informar, convèncer un hipotètic consumidor sobre les excel·lències d'un producte per incitar-lo al seu consum.

El missatge publicitari es pot difondre per diversos mitjans, que en condicionen la composició i el resultat finals: premsa escrita, ràdio, televisió, tanca publicitària, cartells de diversa índole, etc. El procés, però, sempre és el mateix: captar l'atenció d'un receptor, informar-lo ràpidament i convèncer-lo perquè consumeixi aquell producte.

Característiques

Les característiques que defineixen el missatge publicitari són les següents:

- És creatiu: s'expressa de manera innovadora.
- És fonamentalment comercial: la seva finalitat principal és vendre els productes.
- És reduït: té un espai o una durada limitats.
- És parcial: s'adreça habitualment a un segment determinat de la població.
- És sintètic: concentra al màxim allò que s'ha de comunicar sobre un producte.
- És simple: s'explica de la manera més fàcil possible.

Recursos

Depenent del mitjà en què s'insereix l'anunci, poden ser gràfics, tipogràfics o lingüístics. Aquests darrers formen molt sovint el nucli del missatge mitjançant un eslògan o frase curta i suggestiva que resumeix en les mínimes paraules possibles el màxim d'informació. No és infreqüent que un text publicitari se serveixi de l'impacte, l'humor i, fins i tot, la bellesa per fer arribar el seu missatge. També hi tenen molta importància els jocs de paraules i els dobles sentits.

ELS TEXTS LITERARIS

Els texts literaris

Els *texts literaris* es caracteritzen per l'ús d'un llenguatge ric, expressiu i variat. Tot i que habitualment presenten un alt grau de formalitat, en la literatura tots els registres de la llengua hi tenen cabuda, fins i tot els més col·loquials, segons quina sigui la intenció de l'escriptor.

Els texts literaris es classifiquen en tres grans gèneres: poesia (texts escrits en vers), narrativa (texts en prosa en què es narren uns fets protagonitzats per uns personatges en una determinada situació) i teatre (texts dialogats per ser representats). Al seu torn, els gèneres literaris se subdivideixen en subgèneres diversos, segons la temàtica, la llargada, els destinataris, etc.

El text literari no té una estructura fixa, sinó que pot adoptar formes diverses. Presenta una intencionalitat clarament artística i utilitza un llenguatge creatiu i evocador, la qual cosa afavoreix la possibilitat de múltiples interpretacions.

Exemple

A l'hivern, amb vents de la terra, no solia pas ésser gaire corrent de travessar el mar de banda a banda. El nostre destí era Civitavecchia. Hi podíem anar de dret per les Boques de Bonifacio,¹ amb l'empopada o fent una proa més al nord, sobre les Hyères,² orsant. La gent contestà: «Emprenguem-la!». I el patró s'hi conformà. Així, doncs, posàrem la proa sobre les Boques de Bonifaci. Jo era una criatura de tretze o catorze anys i tot em semblava una meravella. Anàrem deixant la costa enrere. El vent, en això, revifà. Sobre el cim del Pení,³ en el cel fred i lívid, petits núvols esquinçats com parracs. Arribà un moment en què la taca blanca de l'ermita de Sant Sebastià quedà flotant sobre l'aigua. Davant el carés del temps i la força creixent del vent, el patró manà que totes les veles altes fossin aferrades. Així caigueren successivament escandaloses i velatxos alts, pitiflocs i veles d'estai. Però, com que el drap era encara excessiu, caigueren de seguida les majors i les mitjanes. El bergantí quedà com un enorme ocell desplomat. Navegàvem només amb la vela rodona, per mantenir la proa alçada i àgil. Quedàrem pràcticament a pal sec: l'onatge ens empenyia d'una manera forta i ens feia rodolar; els pals i el cordatge de l'aparell xiulaven, tensos, i tot semblava dominat per una energia nerviosa i crepitant. Els paquets d'aigua entraven per la popa, el ruixim ens cobria d'una humitat salada. Els xiulets aguts i serpentejants que el vent feia en els obencs, en els estais, en els arbres, en les gàbies, encara els tinc gravats en la memòria i constitueixen un dels records més vius d'aquells anys. El bergantí caminava aixecant per la proa dos enormes rínxols d'aigua i d'escuma, donant-se ara a una banda ara a l'altra. La meua estabilitat en coberta era nul·la, i el patró em tancà a la cambra. En un dels seus angles, hi havia un fanal fixat —haviem sortit a la tarda i s'havia fet fosc— que tan aviat veia al sòl de terra com a dalt. El bergantí rodolava en un moviment de pèndol fenomenal. Però el que recordo amb més precisió de la primera part del viatge són les onades, els cavalls de mar del golf del Lleó, onades en forma de caverna, obscures, coronades d'una furiosa

cresteria d'escuma blanca, altes, enormes. Ens corrien al darrere i semblava que se'ns havien d'engolir; però el bastiment, molt ben governat —el patró no es mogué del costat de la roda del timó fins que haguérem rendit viatge—, fugia sempre, en un núvol de ruixim, al fil de la ruptura de l'onada enmig d'una explosió d'aigua xarbotant. El vent se'ns emportava. Navegàrem per les Boques, i els focs de Còrsega i Sardenya desfilaren i es perderen de vista a una velocitat fantàstica. A redós de la costa de Sardenya el vent es presentà menys pitjat. Quaranta-sis hores després d'haver sortit de Cadaqués fondejàrem a Civitavecchia, rellotge en mà. El manteniment del governall i la tensió nerviosa fatigaren una mica la gent, però en veure la primera taverna tothom es revifà...

—No en parlem més, senyor Víctor. El quillat es dirà *Mestral*, per recordar el seu viatge.

I vet aquí per què aquell vaixellet —que ara acabava d'arribar a Cadaqués— es digué *Mestral*.

Josep Pla, «Contraban», dins *Contraban i altres narracions* (adaptació)

EL TREBALL ACADÈMIC

El treball acadèmic

El *treball acadèmic* és un text escrit que s'elabora en l'àmbit d'un centre d'ensenyament, de qualsevol grau o entitat, que té com a finalitat aportar una visió personal i inèdita sobre un tema concret i que habitualment ha de ser avaluat per una autoritat superior, que l'ha de qualificar. És un text especialitzat i, per tant, terminològic. Per això s'ha de redactar d'acord amb els criteris que guien el treball científic: rigor, estructura acurada i redacció clara i concisa.

Procés d'elaboració

L'elaboració d'un treball acadèmic sol seguir les fases següents:

- Tria d'un tema.
- Recopilació d'informació relacionada amb el tema.
- Organització de la informació (títol, sumari, cos del treball, bibliografia, etc.).
- Redacció del treball.
- Revisió del treball.
- Presentació del treball (davant un tribunal, un professor, etc.).

Estructura

El treball acadèmic ha de contenir, com a mínim, els elements següents:

- Portada, en la qual han d'aparèixer el títol del treball i les dades identificatives de l'autor.
- Sumari, en què s'ha de fer constar l'estructuració de la informació, que s'ha de dividir en apartats, amb el títol corresponent, i en subapartats.
- Cos del treball, que ha de tenir, com a mínim, tres parts diferenciades: introducció, en què s'han de fixar els objectius i la metodologia per assolir-los; desenvolupament del contingut, que és la part més extensa del treball i que per això s'ha d'estructurar mitjançant divisions internes, i conclusions, que han d'incloure una reflexió sobre l'assoliment dels objectius.

Exemples

L'exemple més emblemàtic d'aquest tipus de text és el treball que el professor encarrega als seus alumnes; això no obstant, en l'àmbit universitari, els professors també poden ser avaluats, com en el cas de la tesi doctoral, que és el treball acadèmic de més extensió i complexitat. Altres exemples de treballs acadèmics són els projectes de final de carrera o les comunicacions que es presenten en congressos sobre un tema específic.

Exemple

L'autisme: primers estudis

En l'àmbit científic s'han duit a terme diferents investigacions per estudiar els trastorns d'espectre autista. Aquest interès ha obert múltiples vies de recerca: en els camps neurobiològic, de la bioquímica, de la genètica i del funcionament cerebral, i també en el camp de la personalitat. Malgrat que les investigacions avancen ràpidament, i que es pot

preveure un futur més esperançador, encara no podem dir que coneguem les veritables causes d'aquests trastorns.

El terme *autisme* deriva d'*autos*, que significa 'un mateix'. Abans de Kanner va ser Bleuer qui va utilitzar la paraula *autisme* amb referència al terme *autoerotisme* utilitzat per Freud per referir-se a una de les característiques de les persones esquizofrèniques adultes. El símptoma al qual Bleuer es referia era d'introversió i autisme en l'àmbit afectiu.

Cal esperar trenta-sis anys després de Bleuer perquè Kanner, l'any 1943, en l'article original «Autistic disturbances of affective contact», introdueixi el terme *autisme precoç infantil*. En aquest treball, Kanner descriu un cert nombre de característiques clíniques d'onze infants entre dos anys i mig i vuit anys:

1. Nul·la relació amb la resta de persones i desaprovació de canvis.
2. Anomalies en el llenguatge i repetició de paraules.
3. Hipersensibilitat davant d'alguns estímuls.
4. Problemes amb el menjar, alternança d'anorèxia i bulímia.
5. Manca d'activitats espontànies i repetició continuada de moviments.
6. Obsessió per certs objectes, sobretot els que giren.
7. Trastorns greus del llenguatge: dels onze infants estudiats, vuit tenien adquirit el llenguatge, però freqüentment amb retard, i tres presentaven mutisme.

El doctor Asperger, l'any 1944, en la conferència sobre la psicopatia autista, va definir la *síndrome d'Asperger*. Tot i no conèixer les contribucions de Kanner, s'hi encavalquen algunes de les característiques de l'autisme infantil, però se'n diferencia pel fet que en la síndrome d'Asperger no hi ha retard en el llenguatge, ni en la comunicació, ni tampoc retard mental; sí que hi ha, en canvi, poca habilitat, dificultats de coordinació i poques relacions amb objectes i persones.

L'any 1978 la doctora Wing va parlar de l'espectre autista com un conjunt de trets que estan alterats en l'autisme i amb altres problemes del desenvolupament. Wing i Gould, després d'elaborar un estudi a Camberwel (Londres), varen arribar a la conclusió que tots els infants amb alteracions socials tenien un comportament estereotipat i repetitiu, i gairebé tots presentaven anormalitats en el llenguatge i les activitats simbòliques.

L'estudi demostrava una forta tendència que aquests problemes es produïssin junts. El grup de les tres alteracions nuclears -social, de llenguatge i comunicació, i de pensament i conducta- és el que es coneix com la *tríada de Wing*. Aquest estudi ha capgirat la comprensió de l'autisme. En sentit estricte, l'autisme és un conjunt de símptomes que poden associar-se amb molts altres trastorns neurobiològics i amb nivells intel·lectuals molt variats. Les investigacions de Lorna Wing i Judith Gould avalen el punt de vista de la doctora Wing, que considera l'autisme com un contínuum que es presenta en diferents graus i en diferents quadres de desenvolupament.

Maria Andreu i Domingo, *Escolaritat compartida de l'alumnat amb trastorns d'espectre autista a Catalunya*: <http://hdl.handle.net/10803/83532> (adaptació)

EL TEXT HUMORÍSTIC

El text humorístic

El *text humorístic* pot presentar una gran diversitat formal, però es caracteritza per una finalitat que el defineix: divertir el lector (o l'espectador).

Dins aquest ventall ampli de manifestacions, poden ser exemples de texts humorístics des de la part escrita dels còmics, fins a una glosa, un article periodístic, un conte, una novel·la..., fins i tot un poema o una obra de teatre. El teatre humorístic té una gran tradició a les Illes Balears.

En l'àmbit estilístic, l'humor es manifesta sovint mitjançant la connotació, és a dir, el significat addicional d'un mot, que, en contrast amb la significació primària, pot produir un efecte còmic. Així mateix, aquest tipus de text fa servir una gran varietat de figures retòriques: comparacions, metàfores, metonímies...; és a dir, jocs de paraules diversos amb la finalitat de provocar la hilaritat del receptor.

La manifestació subtil de l'humor és la ironia, més conceptual. De la ironia es pot passar al sarcasme, a la sàtira o a la paròdia, que tenen l'afany de ferir o de ridiculitzar, sempre emprant recursos còmics.

Exemple

Avui fan bicicletes

Hi ha esports ideals per veure'ls en directe (bàsquet, petanca, sumo), n'hi ha d'altres que són perfectes per mirar-los a la tele (golf, motocròs, escacs) i n'hi ha d'altres que pareix que estiguin pensats per fer la migdiada: ciclisme. Al Tour també ho saben i posen els horaris en el pitjor moment del dia, quan espitja aquella solana que deixa el carrer desert i que aprofiten tots els habitants pròxims a la nostra latitud per fer horeta.

Sempre hem sentit a dir que el ciclisme és un esport que suposa molt de sacrifici i patiment. Fals. El ciclisme és el millor esport per practicar-lo. Millor que el futbol, que el tennis i que tots els que he escrit més amunt.

Per començar, és pràcticament impossible que et lesionis. Això és important si no vols estar periòdicament setmanes o mesos parat, o parat per sempre. Després, que anar en bici no és una qüestió de força; anar ràpid té més a veure amb una sèrie d'adaptacions que s'entrenen sense voler només si surts a passejar a velocitat alegre. És una activitat metabòlica. Per això, si llevam els elements força i habilitat, a igual entrenament, les capacitats dels ciclistes estan molt més igualades que en qualsevol altre esport. Només hi ha un secret: dur una cadència alta. Això vol dir que s'ha de pedalar ràpid i fluix, àgil, en contra de lent i fort. Oblida't de la mentalitat gimnàs. Aprofita un dia lliure i passa'l sencer fent tirades mitjanceres, parant a fer un gelat, un panet, a pegar un capfíco...

Quan duguis dos mesos podràs fer d'aquesta manera més de 40 quilòmetres en un dia. Hauràs passat per carreteres que no sospitaves, hauràs vist coses que no sabies que existien, et sentiràs bé, se't passarà el mal d'esquena i et fugirà aquest ensopiment que de vegades confons amb la depressió. Agafa la bici i surt a fer una volta; veuràs la vida completament diferent.

Joan Miquel Oliver, *Ara Balears* (adaptació)

<http://www.arabalears.cat/premium/opinio/Avui-donen-bicicletes_0_952104904.html>